

Pilon 1. Tranziție verde

Componenta C3. Managementul deșeurilor

Domeniu de intervenție: Managementul deșeurilor

Obiectiv: Accelerarea procesului de extindere și modernizare a sistemelor de gestionare a deșeurilor în România cu accent pe colectarea separată, măsuri de prevenție, reducere, reutilizare și valorificare în vederea conformării cu directivele aplicabile și tranziției la economia circulară.

Reforme:

R1. Îmbunătățirea guvernancei în domeniul gestionării deșeurilor în vederea accelerării tranziției către economia circulară

Investiții:

I1. Dezvoltarea, modernizarea și completarea sistemelor de management integrat al deșeurilor municipale la nivel de județ sau la nivel de oraș/comune.

I2. Dezvoltarea infrastructurii pentru managementul gunoiului de grajd și al altor deșeuri agricole compostabile.

I3. Dezvoltarea capacităților instituționale de monitorizare publică și control pentru gestionarea deșeurilor și prevenirea poluării

Buget: 1.239,01 mil. euro, din care solicitat în cadrul PNRR: 1.239,01 mil. euro. Valorile din prezenta componentă nu includ TVA.

1. Provocări și obiective

a) Provocări

Managementul deșeurilor municipale și tranziția la economia circulară

Principala provocare a României este atingerea țintelor de pregătire pentru reutilizare și reciclare a deșeurilor municipale (11% grad de reciclare în 2019, potrivit ultimelor date disponibile, față de ținta de 55% prevăzută pentru anul 2025 în pachetul economiei circulare - PEC). O altă provocare este reducerea la 10% a cantității de deșeuri municipale eliminate prin depozitare până în anul 2035.

Potrivit Raportului privind alerta timpurie destinat statelor membre expuse riscului de a nu îndeplini obiectivul privind pregătirea pentru reutilizare / reciclarea deșeurilor municipale stabilit pentru 2020, România este unul dintre statele membre cu cel mai mare risc de

neîndeplinire a ȋntelor din Directiva cadru deșeuri având în vedere că înregistrează în continuare o rată foarte scăzută de reciclare a deșeurilor municipale de 11% și o rată foarte ridicată de depozitare a deșeurilor, de 70%, în timp ce media UE este de 45% rata de reciclare și 24% rata de depozitare.

Rapoartele Comisiei Europene confirmă că România are deficiențe majore în ceea ce privește managementul deșeurilor. Pentru accesarea fondurilor europene din perioada de programare 2014 - 2020, Romania a fost condiționată de adoptarea Planului Național de Prevenire și de Management al Deșeurilor (PNGD). Deși adoptat în 2017, după o așteptare de câțiva ani, rezultatele implementării acestuia sunt deocamdată departe de cele dorite. Comisia Europeană a atras atenția asupra faptului că nu se observă îmbunătățiri majore în domeniu din cauza lipsei investițiilor. Cel mai probabil, România nu a atins ȋnta de pregătire pentru reutilizare și reciclare pentru anul 2020 și încă nu a transpus integral în legislația națională trei dintre cele patru directive ale pachetului de economie circulară: deșeuri (Waste Framework Directive - Directive (EU) 2018/851), ambalaje (Packaging and Packaging Waste Directive – Directive (EU) 2018/852) și depozitele de deșeuri (Landfill Directive – Directive (EU) 2018/850), care aveau ca termen de adoptare iulie 2020. Adoptarea prevederilor de completare a transpunerii celor trei directive, precum și transpunerea Directivei 2019/904 privind anumite produse din plastic este în curs.

În ceea ce privește procesul de adoptare a celor 41 de planuri județene de management al deșeurilor (PJGD), precum și a Planului Municipiului București (PMGD), instrumente importante în guvernanta locală și națională a gestionării deșeurilor, acesta este unul avansat și este realizat pe baza metodologiei din OM nr. 140/2019 privind aprobarea Metodologiei PJGD, care respectă toate obiectivele din pachetul privind economia circulară și condițiile favorizante pentru perioada de programare 2021 – 2027. Având în vedere progresul înregistrat până în prezent, se estimează că toate PJGD/PMGD vor finaliza procedura de evaluare strategică de mediu și vor fi adoptate până în luna august 2021, iar PNGD va fi revizuit până la finalul anului 2022.

În paralel cu eforturile de actualizare și adoptare a cadrului strategic, sunt necesare simplificarea și uniformizarea prevederilor legislative privind gestionarea deșeurilor, armonizarea actelor normative a serviciului public de salubritate cu obiectivele de mediu, în special în ceea ce privește aplicarea instrumentelor economice și, pe cale de consecință, reducerea deșeurilor eliminate. De asemenea, este identificată necesitatea revizuirii Legii 211/2011 privind regimul deșeurilor, a Legii 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje, a HG 349/2005 privind depozitarea deșeurilor, precum și necesitatea elaborării normelor tehnice de aplicare a Legii compostului nr. 181/2020 (care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2021, dar este aplicată neuniform până la elaborarea acestor norme).

România nu are implementat un plan eficient de prevenire a generării deșeurilor, piața pentru reutilizare sau pentru reparații fiind încă nesustenabilă. Infrastructura pentru colectare separată este insuficientă, departe de a putea sprijini sistemul “Pay-As-You-Throw” (PAYT) și rata de eliminare prin depozitare a deșeurilor este una dintre cele mai ridicate din Europa.

Lipsa infrastructurii pentru colectare separată afectează și capacitatea de a introduce soluții pentru stimularea reparației și reutilizării (ex. scutiri de taxe, serviciul public de colectare), iar lipsa unor facilități pentru reparații în special pentru deșeuri de echipamente electrice și electronice, nu încurajează dezvoltarea acestui domeniu.

În lipsa unor fluxuri stabile de deșeuri reciclabile de calitate, România nu are în momentul de față o piață sustenabilă a materiilor prime secundare recuperate din deșeurile de la populație, deși pachetul economiei circulare prevede clar o ierarhie privind gestionarea deșeurilor plecând de la prevenire, urmată de reutilizare și reparare înaintea reciclării. Pentru a face trecerea la economia circulară, România trebuie să introducă în circuitul economic materialele secundare obținute prin reciclare.

Din 2024 se vor introduce ținte separate pentru reutilizare, iar până atunci țările membre trebuie să înceapă aplicarea largită a EPR, astfel încât să implementeze reutilizarea și repararea produselor puse pe piață (Directiva Deșeuri/Waste Framework Directive – Art. 1.1). De asemenea, România are obligația ca, până în 2035, să reducă la 10% cantitatea de deșeuri municipale depozitate, de aici rezultând, o dată în plus, necesitatea atât a colectării separate de calitate cât și a finanțării de investiții productive în domeniul reciclării.

România nu își permite să se axeze pe un singur aspect, cum ar fi asigurarea capacității de colectare, sortare sau reciclare/compostare. Problema deșeurilor trebuie abordată la nivel național, pe toate nivelurile de competențe și atribuții, coordonând mai atent și ferm activitățile asumate de autoritățile locale, cu dezvoltarea unor politici coerente care să prioritizeze prevenirea deșeurilor, să dezvolte repararea și reutilizarea, urmate de investiții majore în sisteme de colectare separată și reciclare și, nu în ultimul rând, pe alinierea între capacitatea logistică și comportamentul responsabil al cetățenilor, adică educare-conștientizare-implicare.

Măsurile de descurajare a eliminării deșeurilor vor crea spațiul necesar pentru dezvoltarea abordărilor alternative, fie că vorbim de o colectare separată de calitate, fie de dezvoltarea produselor bazată pe ecodesign pentru a face produsul mai sustenabil, modular, reparabil și conținând materiale ușor recuperabile. Această nouă prioritzare a criteriilor de decizie economică vor facilita tranziția de la modele de afaceri bazate pe vânzarea de produse la cele bazate pe servicii (*product as a service*) și dezvoltarea economiei colaborative (*shared economy*), ambele modele capabile de a eficientiza semnificativ productivitatea resurselor materiale, indicator la care România prezintă un decalaj major față de alte state membre.

Aceste politici investiționale vor afecta multiple aspecte sociale și economice, vor necesita modificări în curricula școlară, inclusiv în cea a universităților, punând accent pe cercetare în formarea de competențe profesionale noi, pe identificarea de soluții sustenabile pentru designul de produs și vor contribui la schimbarea atitudinii și a mentalității în ceea ce privește deșeurile. De asemenea, este de așteptat ca aceste politici complexe să contribuie la crearea de noi locuri de muncă în acest sector.

Managementul sustenabil al gunoiului de grajd și al altor deșeuri agricole compostabile

Aproximativ 68% dintre fermele din România sunt ferme mixte, de culturi agricole și creștere a animalelor. Cea mai mare parte a fermierilor mici și mijlocii cresc animale fără a dispune de facilități pentru stocarea corespunzătoare a gunoiului de grajd și fără respectarea condițiilor minime de protecție a mediului. Conform datelor prezentate în Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030, metanul reprezenta, la nivelul anului 2017, 25,2% din structura gazelor cu efect de seră (GES) din România, peste 50% din emisiile provenind din agricultură. În ceea ce privește amoniacul, în anul 2018, 89% din emisiile de amoniac au ca sursă agricultura, iar 68,8% provin din sectorul de creștere a animalelor. De asemenea, pentru a veni în sprijinul zonelor rurale, în vederea conformării cu cerințele Directivei Nitrați, în perioada 2008-2017, România a implementat proiectul *Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți* (INPCP), finanțat printr-un împrumut de la Banca Mondială în valoare

de 50 de milioane de euro. Acest proiect a inclus 81 de comune cu investiții directe în gestionarea gunoiului de grajd provenit de la fermele foarte mici, de subzistență, doar în zonele declarate în 2008 vulnerabile la poluarea cu nitrați (ZVN). Începând cu anul 2013, România a fost de acord ca întregul său teritoriu să se conformeze prevederilor Directivei-Cadru privind Apa și ale Directivei Nitrați, ceea ce a adus provocări pentru MMAP, ca și pentru Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale. Guvernul României a solicitat Băncii Mondiale o nouă asistență pentru continuarea investițiilor în zonele rurale, reușind ca în perioada 2017-2022 să finanțeze încă 86 de comunități noi cu investiții și sisteme de gestionare a gunoiului de grajd la nivel comunal.

Având însă în vedere numărul de zone în care se înregistrează concentrații ridicate ale apelor subterane cu nitrați, cu tendințe de creștere ale acestui indicator în apele subterane, precum și zonele cu un număr ridicat de animale crescute în ferme mici și mijlocii, este necesară sprijinirea în continuare a unui număr de cel puțin 250 de comunități în vederea implementării unei gestionări sustenabile a gunoiului de grajd și deșeurilor agricole compostabile.

Se preconizează că măsurile incluse în componentă vor aborda unele provocări evidențiate în recomandarea specifică țării de a concentra investițiile asupra tranziției verzi și a tranziției digitale, în special asupra infrastructurii de mediu, printre altele (recomandările specifice țării din 2019 și 2020).

b) Obiective

1. Dezvoltarea unui management al deșeurilor eficient, prin suplimentarea capacităților de colectare separată, pregătire pentru reutilizare și valorificare a deșeurilor în vederea continuării procesului de conformare cu prevederile directivelor specifice și a tranziției la economia circulară.
2. Gestionarea sustenabilă a biodeșeurilor agricole, în special a celor provenite din activitățile zootehnice, prin creșterea gradului de valorificare a acestora în vederea reducerii poluării cu nitrați.
3. Consolidarea capacității autorităților de mediu de a susține tranziția la economia circulară prin eficientizarea activităților de monitorizare și control.

2. Descrierea reformelor și investițiilor

Reforme

R1. Îmbunătățirea guvernării în domeniul gestionării deșeurilor în vederea accelerării tranziției către economia circulară

Obiectivul acestei reforme este de a crea un cadru juridic strategic pentru tranziția către economia circulară prin adoptarea *Strategiei naționale pentru economia circulară* și a unui plan de acțiune și prin modificarea anumitor acte normative referitoare la gestionarea deșeurilor.

Măsura de reformă răspunde la cele mai importante provocări identificate în domeniul gestionării deșeurilor în România, începând cu îmbunătățirea cadrului de guvernare existent și până la implementarea unui nou sistem economic bazat pe principiile circularității.

Reforma vizează elaborarea și adoptarea următoarelor documente strategice și acte normative, precum și implementarea unui set de acțiuni, după cum urmează:

A. Strategia Națională de Economie Circulară

A.1 Intrarea în vigoare până în Q3 2022 a actului normativ de aprobare a Strategiei Naționale de Economie Circulară, document strategic aflat în curs de elaborare și care va fi definitivat cu sprijinul *Technical Support Instrument* (TSI) printr-un proiect al Secretariatul General al Guvernului (SGG) – Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAPI) și Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului (MEAT)

Strategia Națională pentru Economie Circulară, care va stabili cadrul pentru transformarea economiei României în direcția funcționării circulare, astfel încât să acopere întregul ciclu de viață al produselor, va contribui la obiectivele europene de reciclare, în special la cele referitoare la deșeurile municipale și reducerea cantității de deșeuri depozitate, prin:

- metode și instrumente financiare, măsuri de reglementare, management și informare care să sprijine inițiativele circulare;
- identificarea sectoarelor cu potențial de dezvoltare a inițiativelor circulare și revizuirea stimulentei de mediu pentru încurajarea reciclării în detrimentul incinerării sau depozitării;
- instrucțiuni pentru folosirea instrumentelor financiare și de management în diferite sectoare;
- instituirea unui cadru guvernamental pentru colaborarea între părțile relevante (autorități, mediul academic, sectorul privat, sectorul non-profit și cetățeni).

A.2 Intrarea în vigoare până în Q3 2023 a actului normativ de aprobare a Planului de acțiune pentru implementarea Strategiei Naționale de Economie Circulară

- Planul de Acțiune va defini etapele cheie pentru implementarea Strategiei Naționale pentru Economie Circulară, autoritățile responsabile și un calendar obligatoriu pentru acțiunile identificate pe baza recomandărilor experților. Măsurile din planul de acțiune vor viza întregul ciclu de viață al produselor. Planul va fi organizat sectorial, în corelare și cu măsurile prevăzute în diferite componente relevante din cadrul PNRR, respectiv educație, cercetare, inovare, taxare, protecția consumatorului, ambalaje și materiale plastice, construcții și demolări, textile, achiziții publice verzi, managementul deșeurilor municipale, etc.
- Planul de acțiune va include și măsuri adresate sectorului privat, în special sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, în corelare cu măsurile identificate în cadrul The EU Environmental Implementation Review 2019.
- Planul va include un sistem adecvat de monitorizare și instrumente care vor asigura implementarea acțiunilor cheie.

A.3 Finalizarea implementării până la încheierea Q1 2026 a tuturor acțiunilor care vor fi prevăzute în Strategia națională privind economia circulară și în Planul de Acțiune a fi realizate de către autorități publice în perioada cuprinsă între Q3 2023 și Q1 2026, inclusiv.

B. Modificări legislative

Intrarea în vigoare până la încheierea Q3 2022 a actelor normative necesare consolidării gestionării conforme a deșeurilor în România, în special prin promovarea măsurilor de guvernare privind gestionarea deșeurilor municipale din Planul Național de Gestionare a Deșeurilor în vederea atingerii obiectivelor în materie de gestionare a deșeurilor din Directiva-cadru a UE privind deșeurile:

B.1 Ordonanța de urgență privind regimul deșeurilor

Ordonanța de urgență va reglementa sistemul de gestionare a deșeurilor, astfel încât să reflecte prevederile Directivei Cadru în ceea ce privește schemele de responsabilitate extinsă a producătorului, mecanismele care vor conduce la atingerea obiectivelor de pregătire pentru reutilizare și reciclarea deșeurilor care au devenit mult mai ambițioase, reflectând mai bine politica Uniunii de a trece la o economie circulară.

De asemenea, Ordonanța va prevedea pedepse cu închisoarea de la 3 la 5 ani sau cu amendă pentru eliminarea deșeurilor care au făcut obiectul transferului, în spații neautorizate sau prin constituirea de depozite ilegale, neluarea sau nerespectarea măsurilor obligatorii în desfășurarea activităților de colectare, tratare, transport, valorificare sau eliminare a deșeurilor periculoase, comercializarea, abandonarea sau neasigurarea încărcăturii deșeurilor pe durata și pe parcursul tranzitării teritoriului României, acceptarea de către operatorii de depozite/incineratoare, în vederea eliminării, a deșeurilor introduse ilegal în țară sau a deșeurilor introduse în țară în alte scopuri decât cel al eliminării și care nu au putut fi utilizate în scopul pentru care au fost introduse.

B.2 Ordonanța de urgență privind modificarea și completarea Legii 101 / 2006 a serviciului de salubritate a localităților

B.3 Modificarea Ordinului președintelui Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice nr. 109/2007 de stabilire, ajustare sau modificare a tarifelor pentru activitățile specifice serviciului de salubritate a localităților.

Aceste modificări legislative vor asigura cadrul pentru:

- operaționalizarea deplină a instrumentelor economice *plătește pentru cât arunci, taxa de depozitare* (contribuția pentru economia circulară) și *responsabilitatea extinsă a producătorilor de ambalaje*, în corelare și cu recomandările din Raportul de Îmbunătățire a Eficienței Actualului Sistem de Responsabilitate Extinsă a Producătorilor de Ambalaje (TSI Support, Decembrie 2020);
- modul de stabilire a tarifelor activităților serviciului de salubritate și a taxelor, tarifelor plătite de utilizatori ținând seama de instrumentele economice;

- rolul Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice ca autoritate de reglementare națională a politicii tarifare în domeniul deșeurilor municipale;
- responsabilitățile financiare ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară în cadrul proiectelor de sisteme de management integrat al deșeurilor.

Modificările legislative propuse converg la îndeplinirea obiectivelor, în special a celor referitoare la creșterea gradului de reciclare a deșeurilor municipale, îmbunătățirea calității vieții cetățenilor români și a creșterii oportunităților economice, mai ales în contextul promovării noilor prevederi legislative ale UE vizând economia circulară, eficientizarea utilizării fondurilor europene.

Măsura de reformă va răspunde necesității urgente de asigurare a funcționalității proiectelor privind sistemele de management integrat al deșeurilor (SMID) finanțate din fonduri europene nerambursabile, care se confruntă cu blocaje ale fluxurilor financiare, cauzate de întârzierea punerii în aplicare sau a implementării neunitare și deficitare a modificărilor legislative din domeniul gestionării deșeurilor, introduse de O.U.G. nr. 74/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, a Legii nr. 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și deșeurilor de ambalaje și Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 196/2005 privind Fondul pentru mediu.

Instituțiile responsabile pentru implementare și raportare sunt Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAP), Agenția Națională pentru Protecția Mediului, Garda Națională de Mediu, Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice, în colaborare cu toate instituțiile relevante, societate civilă, mediu privat etc.

Prin măsurile reformei, instituțiile vor fi stimulate să îmbunătățească sistemul de gestionare a deșeurilor, controlul și monitorizarea, precum și parametrii de calitate a mediului.

Beneficiarii direcți ai investițiilor sunt autoritățile locale și structurile teritoriale ale MMAP, iar beneficiarii unui mediu mai curat sunt toți cetățenii.

Responsabilii pot întâmpina o serie de impedimente în implementarea reformei. Acestea pot fi întârzieri în procesul de adoptare a legislației, mai ales la partea de consultare și dialog eficient cu toți actorii implicați, sau pot fi impedimente la partea operațională care țin de conformarea operatorilor privați sau acceptare socială a noilor măsuri. Soluțiile avute în vedere sunt demararea timpurie a procesului de consultare a stakeholderilor, precum și campanii de comunicare și informare pentru asigurarea colaborării din partea tuturor celor vizați în vederea îndeplinirii obiectivelor.

Prin implementarea măsurilor prevăzute în cadrul reformei, România vizează îmbunătățirea implementării colectării separate, reducerea cantității de deșeuri care ajunge la depozitare, adoptarea cadrului legislativ necesar trecerii la economie circulară și implementarea măsurilor de prevenție, reducere, reutilizare și valorificare. În final, măsurile vor contribui semnificativ la reducerea impactului deșeurilor asupra mediului și sănătății umane.

Reforma contribuie, de asemenea, la realizarea obiectivelor Planului de Acțiune pentru Economie Circulară al Uniunii Europene care sprijină, la rândul său, obiectivele Pactului Verde al UE. Tranziția la economia circulară este un pilon important al reformei de față.

Ca urmare a reformei, vor fi îmbunătățite controlul și monitorizarea, precum și parametrii de calitate a mediului din cadrul sistemului de gestionare a deșeurilor și va crește nivelul de colectare separată a deșeurilor. O contribuție cu 4,5 puncte procentuale a investițiilor din Planul Național de Redresare și Reziliență în gestionarea deșeurilor municipale la ținta națională de atingere a ratei de 50 % de reciclare și pregătire pentru reutilizare a deșeurilor municipale până în 2025, astfel cum este definită în Directiva-cadru privind deșeurile [Directiva 2008/98/CE modificată prin Directiva (UE) 2018/851] și în Decizia 2011/753/UE a Comisiei din 18 noiembrie 2011 de stabilire a normelor și a metodelor de calcul pentru verificarea respectării obiectivelor fixate la articolul 11 alineatul (2) din Directiva 2008/98/CE. Contribuția se calculează pe baza volumelor de deșeuri municipale provenite din infrastructuri sprijinite de Planul Național de Redresare și Reziliență care vor fi reciclate în 2025. Contribuția se calculează în raport cu ținta națională de reciclare și pregătire pentru reutilizare de 50 % stabilită pentru 2025.

Ajutor de stat:

Strategia pentru economie circulară este în proces de elaborare. Implicațiile în ceea ce privește ajutorul de stat pentru intervențiile publice care vor rezulta din Strategie nu pot fi stabilite în acest moment. În principiu, în funcție de tipul acestora intervențiile publice ar putea fi implementate în întregime sau în parte sub articolul 47 GBER.

În ceea ce privește modificările legislative care vizează consolidarea gestionării deșeurilor în România, în special prin promovarea măsurilor de guvernanță privind gestionarea deșeurilor municipale din Planul Național de Gestionare a Deșeurilor, acestea nu sunt de natură a afecta modul în care investițiile publice de dezvoltare a infrastructurii de gestionare a deșeurilor municipale respectă legislația aplicabilă în materie de ajutor de stat.

Astfel, în etapa de construcție, investițiile care dezvoltă / modernizează / completează infrastructura publică existentă de gestionare a deșeurilor la nivel de județ, oraș sau comună pot implica ajutor de stat sub formă de compensație pentru prestarea unui Serviciu de Interes Economic General (SIEG), în baza Deciziei CE 2012 / 21/ UE privind aplicarea art. 6, alin. 2 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui SIEG.

În situațiile în care nu poate fi încredințată prestarea unui SIEG, finanțarea poate fi acordată ca ajutor de stat regional în condițiile prevăzute de schema de ajutor de stat existentă, exceptată de la obligația notificării la CE, instituită de AFM (SA.54143 - Schema de ajutor de stat regional pentru investiții având ca scop reducerea efectelor negative ale deșeurilor asupra mediului și reducerea consumului de resurse primare), care va fi prelungită și după 31.12.2021.

În etapa de exploatare, în cazul în care serviciile care vor beneficia de finanțare pot fi definite ca SIEG, iar încredințarea exploatării infrastructurii se va realiza prin licitație, cu respectarea tuturor criteriilor Altmark, este eliminată existența ajutorului de stat.

În situațiile excepționale în care încredințarea exploatării infrastructurii se realizează în mod direct către operatori existenți, iar aceștia primesc un avantaj¹, măsura poate reprezenta ajutor de stat și va respecta condițiile prevăzute în Decizia CE 2012 / 21/ UE privind aplicarea art. 6,

¹ Cum ar fi plata, de către operator către autoritatea publică locală, a unei redevențe mai mici decât valoarea amortizării bunurilor publice puse la dispoziția operatorului.

alin. 2 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui SIEG.

Contribuția la Pilonul european al drepturilor sociale:

În cadrul acestei reforme principiile Pilonului european al drepturilor sociale vor fi avute în vedere prin:

- Implicarea echilibrată a femeilor experte din domeniul de referință în conceperea actelor legislative și documentelor strategice în vederea promovării considerentelor referitoare la gestiunea deșeurilor și a economiei circulare din perspectiva de gen. Din perspectiva deșeurilor municipale, dat fiind faptul că peste 75% din munca casnică este desfășurată de femei, reglementările specifice acestei reforme vor impacta mai mult asupra acestora decât asupra bărbaților. (Principiul 2);
- Tratarea în Strategia Națională de Economie Circulară și definirea în Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei unor acțiuni/măsuri distincte privind abordarea de gen sau cea a egalității de șanse (de exemplu: atitudini și comportamente de gen referitoare la economia circulară; specificul locurilor de muncă în industria deșeurilor și a economiei circulare ș.a.). Eurobarometrele speciale privind atitudinile cetățenilor europeni asupra problemelor de mediu (nr. 288 din 2014 și 468 din 2017) evidențiază faptul că femeile sunt mai preocupate de problemele de mediu și au înclinație mai mare în a lua decizii pentru minimizarea deșeurilor. De aceea, acțiunile de conștientizare socială, de consultare a publicului larg, de monitorizare și evaluare a strategiei și planului de acțiuni, vor valorifica această caracteristică de gen (Principiul 2).
- Identificarea de soluții viabile și sustenabile privind diminuarea posibilităților inechitabile pentru persoanele/gospodăriile vulnerabile care sunt cele mai dependente de colectarea și prelucrarea deșeurilor și care vor fi afectate de aplicarea legislației privind regimul deșeurilor (Principiul 3).

Investițiile

II. Dezvoltarea, modernizarea și completarea sistemelor de management integrat al deșeurilor municipale la nivel de județ sau la nivel de orașe / comune (Alocare totală: 956,01 mil. euro)

Măsura de investiții vizează dezvoltarea, modernizarea și completarea sistemelor de management integrat al deșeurilor, precum și a infrastructurii de gestionare a deșeurilor provenite de la populație la nivel de județ sau la nivel de orașe / comune prin următoarele tipuri de investiții:

II.a. Înființarea de centre de colectare prin aport voluntar (452,2 mil. euro)

În conformitate cu Planurile Județene de Gestionare a Deșeurilor (PJGD) / Planul Municipal de Gestionare a Deșeurilor pentru București, centrele de colectare prin aport voluntar vor asigura colectarea separată a deșeurilor menajere care nu pot fi colectate în sistem door-to-door, respectiv deșeuri reciclabile și biodeșeuri care nu pot fi colectate în pubelele individuale,

precum și fluxurile speciale de deșeuri – deșeuri voluminoase, deșeuri de echipamente electrice și electronice, baterii uzate, deșeuri periculoase, deșeuri din construcții și demolări.

Centrele vor deservi comunități de până la 50000 de locuitori și vor fi amplasate la limita sau în afara unităților administrativ teritoriale.

Din analiza proiectelor de PJGD, a fost identificat până în prezent un număr de 280 de platforme pentru 33 de județe și Municipiul București. Față de numărul de 280 de platforme identificate, valoarea țintă propusă de PNRR de 565 reprezintă necesarul estimat de acoperire națională pentru cele 41 de județe plus cele 6 subdiviziuni UAT ale municipiului București (cele 6 sectoare ale Capitalei).

Un centru tipic de colectare prin aport voluntar poate fi compus din următoarele elemente prezentate aici cu titlu de exemplu: platformă, containere, utilaje, echipamente tehnologice și funcționale care nu necesită montaj (încărcător frontal multifuncțional, Compostor electric, camion cu hook lift pentru transport containere, tocator deșeuri verzi, presa de balotat deșeuri reciclabile, etc), spații administrative, utilități.

În ceea ce privește vehiculele, achizițiile vor viza cea mai bună tehnologie disponibilă (best-available-technology) din punct de vedere al mediului.

În ceea ce privește vehiculele rutiere din categoria M, anvelopele sunt conforme cu normele de zgomot de rulare din cea mai populată clasă și cu Rolling Resistance Coefficient (care influențează eficiența energetică a vehiculului) în două cele mai populate clase așa cum este prevăzut în Regulamentul 740 / 2020 al Parlamentului European și al Consiliului și care se pot verifica prin EPREL (European product registry for Energy Labeling). Acolo unde este cazul, vehiculele vor respecta cele mai recente norme EURO VI (Heavy duty emission type approval) în conformitate cu Regulamentul EC 595 / 2009.

Costul vehiculelor nu constituie o contribuție la dimensiunea digitală a planului.

Calendarul avut în vedere pentru extinderea colectării separate prin centre de colectare prin aport voluntar este următorul:

- Construirea și operaționalizarea până în Q3 2024 a cel puțin 250 de centre de colectare prin aport voluntar;
- Construirea și operaționalizarea până în Q2 2026 a 565 centre de colectare prin aport voluntar.

II.b. Construirea de insule ecologice digitalizate (Alocare 200,1 mil. euro)

În conformitate cu Planurile Județene de Gestionare a Deșeurilor (PJGD) / Planul Municipal de Gestionare a Deșeurilor pentru București, insule ecologice digitalizate vor asigura colectarea separată a deșeurilor menajere, preponderent în zone de blocuri, pentru următoarele fracții colectate separat: deșeuri de hârtie și carton, deșeuri de plastic, deșeuri de metal, deșeuri de sticlă, biodeșeuri, deșeuri reziduale. Fiecare insulă ecologică va deservi în medie 200 de locuitori.

Criteriile de selecție pentru amplasarea eco-insulelor vor viza:

- capacitatea de generare a deșeurilor în funcție de mărimea localităților (municipii de rang I, municipii de rang II, orașe);
- gradul scăzut de colectare separată a deșeurilor din prezent;
- disponibilitatea instalațiilor existente de tratare a deșeurilor colectate separat;

Insula ecologică este un ansamblu de containere pentru colectarea separată a deșeurilor, fiecare dintre ele fiind dotat cu cântar electronic, accesul fiind asigurat pe bază de cartelă electronică. Datele sunt agregate și utilizate într-un sistem digital, instrument principal de monitorizare și raportare.

Insula ecologică este compusă dintr-un set de containere sub sau supraterane, protejate antivandalism și împotriva accesului neautorizat, digitalizate pentru acces cu card pentru persoanele fizice arondate, cântar electronic la fiecare container, conectat online, modul GSM pentru transmisie date, bază de date privind beneficiarii serviciului și interfață de facturare pentru toate UAT-urile beneficiare.

Se va acorda prioritate comunităților cu cele mai mari nevoi în corelație cu planurile județene de gestionare a deșeurilor / Planul național de management al deșeurilor.

Calendarul avut în vedere pentru extinderea colectării separate prin centre de colectare prin aport voluntar este următorul:

- Construirea și operaționalizarea până în Q4 2024 a cel puțin 7.000 de insule ecologice digitalizate;
- Construirea și operaționalizarea până în Q2 2026 a 13.752 de insule ecologice digitalizate.

II.c. Centre integrate de colectare separată prin aport voluntar destinate aglomerărilor urbane (Alocare 83,7 mil. euro)

În conformitate cu Planurile Județene de Gestionare a Deșeurilor (PJGD) / Planul Municipal de Gestionare a Deșeurilor pentru București, centrele integrate de colectare prin aport voluntar vor asigura colectarea separată a deșeurilor menajere care nu pot fi colectate în sistem door-to-door, respectiv deșeuri reciclabile și biodeșeuri care nu pot fi colectate în pubelele individuale, precum și fluxurile speciale de deșeuri – deșeuri voluminoase, deșeuri de echipamente electrice și electronice, baterii uzate, deșeuri periculoase, deșeuri din construcții și demolări.

Centrele integrate vor fi localizate în apropierea a 15 aglomerări urbane mari deserving cele mai populate regiuni, după cum urmează: București (partea de nord) și regiunea afiliată Ilfov, București (partea de sud) și regiunea afiliată Ilfov, Constanța, Galați și Braila, Iași, Bacău, Craiova, Ploiești, Timisoara, Cluj-Napoca, Sibiu, Brașov, Baia Mare, Targu Mures, Buzău.

Un centru integrat tipic de colectare prin aport voluntar poate fi compus din următoarele elemente prezentate aici cu titlu de exemplu: platformă, hală, containere, utilaje, echipamente tehnologice și funcționale care nu necesită montaj (întorcător de brazdă, motostivuator, concasor, utilaj pentru pre-compost, instalație însăcuire, camion cu cârlig, cameră frigorifică pentru cadavre de animale), laborator de analize chimice, spații administrative, utilități.

În ceea ce privește vehiculele, achizițiile vor viza cea mai bună tehnologie disponibilă (best-available-technology) din punct de vedere al mediului.

În ceea ce privește vehiculele rutiere din categoria M, anvelopele sunt conforme cu normele de zgomot de rulaș din cea mai populată clasă și cu Rolling Resistance Coefficient (care influențează eficiența energetică a vehiculului) în două cele mai populate clase așa cum este prevăzut în Regulamentul 740 / 2020 al Parlamentului European și al Consiliului și care se pot verifica prin EPREL (European product registry for Energy Labeling). Acolo unde este cazul, vehiculele vor respecta cele mai recente norme EURO VI (Heavy duty emission type approval) în conformitate cu Regulamentul EC 595 / 2009.

Costul vehiculelor nu constituie o contribuție la dimensiunea digitală a planului.

Calendarul avut în vedere pentru extinderea colectării separate prin centre de colectare prin aport voluntar este următorul:

- Construirea și operaționalizarea până în Q4 2024 a cel puțin 7 centre integrate de colectare prin aport voluntar;
- Construirea și operaționalizarea până în Q2 2026 a 15 centre integrate de colectare prin aport voluntar.

II.a, II.b, II.c vor fi implementate, în principal, prin achiziții centralizate la nivel național, dar și prin proiecte de investiții ale autorităților publice locale, inclusiv subdiviziuni ale unităților administrativ teritoriale pentru Municipiul București, singure sau în parteneriat. Investițiile PNRR pentru fiecare SMID / oraș / comună sunt determinate în corelare cu necesarul investițional prevăzut la nivel strategic, respectiv PJGD / PMGD, și vor fi prioritizate investițiile în comunitățile cu nevoi mai mari, în corelare cu Politica de Coeziune.

II.d. Construirea instalațiilor de reciclare a deșeurilor pentru a îndeplini țintele de reciclare din pachetul de economie circulară (220 mil. euro)

Subinvestiția vizează acordarea de finanțare în condițiile unei scheme de ajutor de stat (SA.54143 - Schema de ajutor de stat regional pentru investiții având ca scop reducerea efectelor negative ale deșeurilor asupra mediului și reducerea consumului de resurse primare) operatorilor economici care realizează investiții în instalații de reciclare a deșeurilor colectate separat pentru reducerea impactului deșeurilor asupra mediului și populației, reducerea consumului de resurse în scopul promovării dezvoltării economice sustenabile în toate regiunile și atingerii țintelor de reciclare din pachetul economiei circulare.

Intensitatea maximă a ajutorului în condițiile art. 14 din Regulamentul Comun de exceptare 651 / 2014 este 50% din valoarea investiției. Se estimează că valoarea unei investiții tipice este de 16,5 mil. euro fără TVA aceasta având următoarele componente: linie de granulare, moara PET, linie de sortare, linie de spălare, sistem electric, conducte, construcții, depozitare și logistică. Se va acorda punctaj suplimentar proiectelor care vor fi de ultimă generație, digitalizate prin propriul design de operare, monitorizare și intervenție, ceea ce va reduce consumurile tehnologice de energie, transport tehnologic și mentenanță.

Drept rezultat 26 de instalații de reciclare a deșeurilor vor fi puse în funcțiune până în Q2 2026 în vederea atingerii țintelor de reciclare ale Strategiei naționale privind economia circulară și în conformitate cu Planul național de gestionare a deșeurilor/planurile județene de gestionare a deșeurilor și cu Planul de gestionare a deșeurilor din Municipiul București.

Subinvestițiile I1.a, I1.b, I1.c și I1.d vor fi realizate cu implementarea cerințelor specifice prin care este respectat principiul de a nu se afecta semnificativ mediul. Îndeplinirea acestor cerințe specifice va fi urmărită atât în etapa de pregătire a proiectelor (elaborarea documentațiilor tehnico – economice, în special analizele de opțiuni) cât și în etapa de implementare prin termenii de referință pentru procedurile de achiziție a contractelor de lucrări / contractelor de furnizare. De asemenea, autoritățile contractante vor urmări implementarea acestor cerințe pe toată durata realizării lucrărilor și, după caz, în etapa de exploatare.

Pentru a se asigura conformitatea măsurii cu Orientările tehnice DNSH (2021/C58/01), vehiculele achiziționate în cadrul acestei măsuri trebuie să fie echipate cu cea mai bună tehnologie disponibilă din punctul de vedere al respectării mediului.

De asemenea, proiectele vor parcurge procedura de evaluare a impactului asupra mediului care este parte integrantă din procedura de emitere a aprobării de dezvoltare și este realizată în conformitate cu Legea 292 / 2018, cu modificările și completările ulterioare, care transpune în legislația națională Directiva EIA revizuită și cu Legea 50 / 1991 republicată și completată privind emiterea aprobării de dezvoltare. Procedura de evaluare a impactului asupra mediului integrează, după caz, evaluarea adecvată asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, precum și procedura de emitere a avizului de gospodărire a apelor care include evaluarea impactului asupra corpurilor de apă conform prevederilor Legii apelor nr. 107/1996, care transpune în legislația națională Directiva Cadru privind Apa. Integrarea în proiectele de investiții a condițiilor și măsurilor din actele de mediu este obligatorie pentru obținerea autorizației de construire, iar verificarea implementării măsurilor de prevenire și reducere atât în timpul lucrărilor de execuție cât și în perioada de funcționare este realizată de către Garda Națională de Mediu.

Contribuția I1. la obiectivul național de pregătire pentru reutilizare și reciclare aferent anului 2025 în conformitate cu Directiva-Cadru Deșeuri (2008/98/EC) modificată prin Directiva (EU) 2018/851.

Investițiile vizează extinderea sistemului de colectare separată preponderent în zona urbană, în conformitate cu prevederile legislației naționale în vigoare și ale Pachetului Economiei Circulare (PEC).

Eco-insulele vor asigura colectarea separată a deșeurilor menajere, preponderent în zone de blocuri, pentru următoarele fracții colectate separat: deșeuri de hârtie și carton, deșeuri de plastic, deșeuri de metal, deșeuri de sticlă, biodeșeuri, deșeuri reziduale. Fiecare eco-insulă va deservi în medie 200 de locuitori.

Centrele de colectare prin aport voluntar și centrele integrate regionale de colectare prin aport voluntar vor asigura colectarea separată a deșeurilor menajere care nu pot fi colectate în sistem door-to-door (deșeuri reciclabile și biodeșeuri care nu pot fi colectate în pubelele individuale, precum și fluxurile speciale de deșeuri – deșeuri voluminoase, deșeuri de echipamente electrice și electronice, baterii uzate, deșeuri periculoase, deșeuri din construcții și demolări).

Cantitatea totală de deșeuri municipale generată în România este, conform Planului Național de Management al Deșeurilor (PNGD) / Eurostat de aprox. 5.000.000 tone/an. Obiectivul național de pregătire pentru reutilizare și reciclare a deșeurilor municipale pentru anul 2025 este de 50% din această cantitate, circa 2.500.000 tone/an.

În conformitate cu prevederile PNGD, indicatorul de generare mediu al deșeurilor menajere în mediul urban este de 0,6 kg / locuitor / zi, respectiv 219 kg / locuitor / an. Din deșeurile menajere, aprox. 30% reprezintă ponderea deșeurilor reciclabile (hârtie, carton, sticlă, plastic și metal), iar aprox. 55% reprezintă ponderea bio-deșeurilor.

La nivel național urmează să se implementeze începând cu anul 2022 sistemul de garanție-returnare (SGR) pentru ambalaje primare nereutilizabile. În conformitate cu estimările realizate de către Alianța Producătorilor de Băuturi, prin SGR va fi recuperată în vederea reciclării circa 20% din cantitatea totală de deșeuri reciclabile din deșeurile menajere.

Sistemul de colectare separată care va fi implementat prin PNRR poate asigura pregătirea pentru reutilizare și reciclarea a 70% din cantitatea de deșeuri reciclabile generate – ipoteza utilizată și la pregătirea proiectelor noi de management al deșeurilor municipale din Fondul de Coeziune 2014 -2020 / 2021 – 2027.

Începerea colectării separate a biodeșeurilor în 7000 de eco-insule (Q4 2024) va fi corelată cu începerea operării instalațiilor de digestie anaerobă și de compostare aflate în curs de pregătire pentru finanțare din PODD 2021 – 2027. Având în vedere stadiul actual al pregătirii investițiilor, se estimează că 30% din capacitățile de digestie anaerobă și de compostare planificate în PJGD-uri va fi operațională la sfârșitul anului 2024.

Metodologia de calcul a contribuției investițiilor PNRR la obiectivul național de pregătire pentru reutilizare și reciclare aferent anului 2025

La sfârșitul anului 2024, în conformitate cu țintele asumate prin PNRR, vor fi operaționale următoarele infrastructuri:

- 250 de centre de colectare prin aport voluntar (Q3 2024);
- 7 centre integrate de colectare prin aport voluntar (Q4 2024);
- 7.000 insule ecologice (Q4 2024).

Formula de calcul:

Contribuția PNRR la obiectivul național de pregătire pentru reutilizare și reciclare aferent anului 2025 (%) = (Cantitatea de deșeuri reciclabile colectate separat și reciclate în tone/an + Cantitatea de bio-deșeuri colectate separat și reciclate în tone /an + Cantitatea de alte tipuri de deșeuri colectate separat prin centre integrate și centre de colectare prin aport voluntar și reciclate în tone/an) / 2.500.000 tone/an

Numărul de locuitori din mediul urban care vor beneficia de sistem de colectare separată în conformitate cu prevederile legislației în vigoare și ale PEC - 1.400.000 (7.000 insule x 200 locuitori / eco-insulă) – circa 7% din populația României

Cantitatea de deșeuri reciclabile colectate separat și reciclate – circa 52.000 tone/an (1.400.000 locuitori x 0,219 t / an / persoană deșeuri menajere generate x 0,3 ponderea deșeurilor reciclabile x 0,8 impactul SGR x 0,7 grad de reciclare din total generat)

Cantitatea de bio-deșeuri colectate separat și reciclate – circa 50.000 tone/an (1.400.000 locuitori x 0,219t / an / persoană deșeuri menajere generate x 0,55 ponderea biodeșeurilor x 0,3 pondere corelată cu capacitățile de reciclare în operare – digestie anaerobă și compostare)

Cantitatea de alte tipuri de deșeuri (deșeuri voluminoase, DEEE, baterii și acumulatori, etc) colectate separat prin centre integrate și centre de colectare prin aport voluntar și reciclate - circa 10.000 tone/an ($1.400.0000 \text{ locuitor} \times 0,219 \text{ t / an deșeuri menajere generate} \times 0,05 \text{ ponderea fluxurilor speciale} \times 0,7 \text{ grad de reciclare din total generat}$).

Cantitatea totală de deșeuri menajere colectate separat și reciclate 112.000 tone/an (52.000 tone deșeuri reciclabile + 50.000 tone biodeșeuri + 10.000 tone fluxuri speciale).

Contribuția la obiectivul de pregătire pentru reutilizare și reciclare a 50% din cantitatea totală de deșeuri municipale generată în România = 4.5% (112.000 tone/an deșeuri reciclate care urmare a investițiilor PNRR / 2.500.000 tone).

Astfel, investițiile PNRR în sistemele de gestionare a deșeurilor municipale vor contribui cu 4,5% la ținta de reutilizare și reciclare a 50% din cantitatea totală de deșeuri municipale în Q4 2025.

Complementaritate

În cazul II.a, II.b și II.c, în vederea prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a aceluiași costuri din mai multe surse de finanțare, autoritatea de implementare care va gestiona linia de finanțare respectiv Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va încheia un protocol de verificare încrucișată cu Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene pentru POIM 2014 – 2020 și PODD 2021 – 2027.

Protocolul de verificare va intra în vigoare înainte de aprobarea de finanțări în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență pentru acest tip de investiții și va asigura cadrul pentru a se verifica dacă investițiile propuse au făcut obiectul unei finanțări europene anterioare sau dacă sunt planificate pentru finanțare din alte surse de finanțare europene.

Ajutor de stat – Etapa 1. Etapa de construcție

Investițiile care dezvoltă / modernizează / completează infrastructura publică existentă de gestionare a deșeurilor la nivel de județ, oraș sau comună pot implica ajutor de stat sub formă de compensație pentru prestarea unui Serviciu de Interes Economic General (SIEG), în baza Deciziei CE 2012 / 21/ UE privind aplicarea art. 6, alin. 2 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui SIEG.

În situațiile în care nu poate fi încredințată prestarea unui SIEG, finanțarea poate fi acordată ca ajutor de stat regional în condițiile prevăzute de schema de ajutor de stat existentă, exceptată de la obligația notificării la CE, instituită de AFM (SA.54143 - Schema de ajutor de stat regional pentru investiții având ca scop reducerea efectelor negative ale deșeurilor asupra mediului și reducerea consumului de resurse primare), care va fi prelungită și după 31.12.2021 și ajustată corespunzător pentru a permite ca autoritățile publice locale să beneficieze de ajutor de stat pentru aceste tipuri de investiții.

Ajutor de stat – Etapa 2. Etapa de exploatare

În cazul în care serviciile care vor beneficia de finanțare pot fi definite ca SIEG, iar încredințarea exploataării infrastructurii se va realiza prin licitație, cu respectarea tuturor criteriilor Altmark, este eliminată existența ajutorului de stat.

În situațiile excepționale în care încredințarea exploataării infrastructurii se realizează în mod direct către operatori existenți, iar aceștia primesc un avantaj², măsura poate reprezenta ajutor de stat și va respecta condițiile prevăzute în Decizia CE 2012 / 21/ UE privind aplicarea art. 6, alin. 2 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui SIEG.

Contribuția la Pilonul european al drepturilor sociale:

În cadrul acestei reforme principiile Pilonului european al drepturilor sociale vor fi avute în vedere prin:

- Valorificarea abordării de gen în acțiunile de conștientizare socială, de consultare a publicului larg, de promovare a unor abordări inovatoare privind managementul deșeurilor și economiei circulare ș.a. (Principiul 2).
- Identificarea de soluții viabile și sustenabile privind diminuarea posibilelor inechități pentru persoanele/gospodăriile vulnerabile care sunt cele mai dependente de colectarea și prelucrarea deșeurilor și care vor fi afectate de aplicarea legislației privind regimul deșeurilor (Principiul 3).
- Crearea de noi locuri de muncă verzi în domeniul managementul deșeurilor și a economiei circulare. O parte semnificativă a acestora vor contribui la reducerea sărăciei și a excluziunii sociale (Principiul 5).

I2. Dezvoltarea infrastructurii pentru managementul gunoiului de grajd și al altor deșeuri agricole compostabile (Alocare: 255 mil. euro)

Ca urmare a investiției, 254 de sisteme integrate de colectare a deșeurilor agricole compostabile vor fi instituite și puse în funcțiune în conformitate cu Planul național de gestionare a deșeurilor până în Q2 2026.

Măsura de investiții vizează în principal dezvoltarea de sisteme de colectare și valorificare a gunoiului de grajd după cum urmează:

- a. 150 de sisteme integrate comunale (platformă comună, platforme individuale pentru fermierii mici și mijlocii și echipamente pentru gestionarea compostului);
- b. 94 de sisteme comunale integrate pentru comunități cu platformă comună existentă (platforme individuale pentru fermieri mici și mijlocii și echipamente pentru gestionarea compostului);
- c. 5 sisteme de compostare pentru comunitățile cu ferme mari (stație de compostare și echipamente pentru gestionarea compostului);
- d. 5 sisteme de biogaz pentru comunități cu ferme foarte mari (cu capacitate electrice de cel puțin 300 KWh și capacități de încălzire de cel puțin 300 kWth).

² Cum ar fi plata, de către operator către autoritatea publică locală, a unei redevențe mai mici decât valoarea amortizării bunurilor publice puse la dispoziția operatorului.

Echipamentele pentru gestionarea compostului agricol sunt încărcătoare frontale, tractoare, remorci, mașină de împrăștiat gunoiul, cisternă vidană.

Toate vehiculele autopropulsate (cu motor cu ardere internă) vor trebui să îndeplinească cea mai nouă normă de poluare stabilită prin Directivele UE – actual STAGE V (conform Regulamentul Delegat (UE) 2018/985 al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) nr. 167/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește cerințele de performanță de mediu și de performanță a unității de propulsie ale vehiculelor agricole și forestiere și ale motoarelor acestora). Se aplică pentru încărcător frontal, buldoexcavator și tractor.

Pentru vehiculele tractate se vor prioritiza cele construite cu respectarea normelor de utilizare a materialelor reciclabile conform Directivei 2000/53/CE prin care la proiectarea componentele și materialelor vehiculelor, precum și piesele de rezervă și de schimb, s-au luat în considerare măsuri astfel încât să nu se aducă atingere standardelor de siguranță, valorilor emisiilor în aer și reducerii zgomotului. Se aplică pentru remorci, mașina de împrăștiat gunoi, cisterna vidană, tocător resturi vegetale, etc.

Motoarele de la tocătoare de resturi vegetale, stațiile de împachetare, cântare, ciururi vor trebui să utilizeze energie electrică – fiind exclusă alimentarea cu benzină / motorină. În cazul în care acestea nu au motoare individuale, se va dovedi că sunt propulsate de un tractor având ultima normă europeană de poluare.

Echipamentele de împrăștiere a compostului / fracției lichide din gunoiul de grajd vor trebui să utilizeze tehnologii care reduc cantitatea de emisii de amoniac și alte emisii gazoase în procesul de distribuire pe terenurile agricole.

Se vor prefera tehnologii care presupun un control al aplicării fertilizanților pentru reducerea emisiilor de amoniac și a pierderilor de nitrați (de ex. injectarea în sol a fracției lichide sau aplicarea cu aerare redusă a compostului). Se vor aplica prevederile Codului de Bune Practici Agricole privind protecția apelor la poluarea cu nitrați și reducerea emisiilor de compuși cu azot, atât în procesul de compostare, cât și în procesul de aplicare pe terenuri agricole a acestuia.

Costul vehiculelor nu constituie o contribuție la dimensiunea digitală a planului.

Măsura de investiții va fi implementată de către Ministerul Mediului Apelor și Pădurilor prin unitatea de implementare a proiectului *Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți*.

Selecția proiectelor pentru fermele mari și UAT-uri se va face după principiul *cel mai mare impact pozitiv de mediu raportat la costul public al investiției*, iar proiectele destinate reducerii poluării cu nitrați vor viza în principal zonele în care se înregistrează concentrații ridicate în apele subterane și tendințe de creștere ale acestui indicator, precum și zone cu un număr ridicat de animale crescute în ferme mici și mijlocii. Dintre criteriile de selecție, se menționează următoarele:

- numărul de animale, pentru a dovedi sursa reală (nu istorică) a poluării;
- concentrația și tendința nitraților în apele subterane; - disponibilitatea unui amplasament adecvat pentru construcții;
- analiză cost-beneficii pozitivă; demonstrarea sustenabilității pe termen lung a investiției, inclusiv a modelelor de economie circulară (cu accent pe stațiile de biogaz);

- disponibilitatea resurselor financiare pentru cofinanțare și pentru operarea în continuare a investițiilor;
- consultări publice pozitive care demonstrează acceptarea socială a investiției de mediu.

Fermierii mici și mijlocii care vor beneficia de platforme mici trebuie să locuiască în comunități în care platformele de gestionare a gunoiului de grajd sunt funcționale sau în care se vor construi platforme noi și să fie proprietarii animalelor crescute în comunitățile respective.

Prin investițiile propuse în modernizarea infrastructurii de mediu, în producerea de compost și de biogaz, precum și în gestionarea gunoiului de grajd la nivel comunal se are în vedere reducerea emisiilor de amoniac și metan, precum și reducerea poluării cu nitrați.

Proiectele vor fi realizate cu implementarea cerințelor specifice prin care este respectat principiul de a nu se afecta semnificativ mediul. Îndeplinirea acestor cerințe specifice va fi urmărită atât în etapa de pregătire a proiectelor (elaborarea documentațiilor tehnico – economice, în special analizele de opțiuni) cât și în etapa de implementare prin termenii de referință pentru procedurile de achiziție a contractelor de lucrări / contractelor de furnizare. De asemenea, autoritățile contractante vor urmări implementarea acestor cerințe pe toată durata realizării lucrărilor și, după caz, în etapa de exploatare.

De asemenea, proiectele vor parcurge procedura de evaluare a impactului asupra mediului care este parte integrantă din procedura de emitere a aprobării de dezvoltare și este realizată în conformitate cu Legea 292 / 2018, cu modificările și completările ulterioare, care transpune în legislația națională Directiva EIA revizuită și cu Legea 50 / 1991 republicată și completată privind emiterea aprobării de dezvoltare. Procedura de evaluare a impactului asupra mediului integrează, după caz, evaluarea adecvată asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, precum și procedura de emitere a avizului de gospodărire a apelor care include evaluarea impactului asupra corpurilor de apă conform prevederilor Legii apelor nr. 107/1996, care transpune în legislația națională Directiva Cadru Apă. Integrarea în proiectele de investiții a condițiilor și măsurilor din actele de mediu este obligatorie pentru obținerea autorizației de construire iar verificarea implementării măsurilor de prevenire și reducere atât în timpul lucrărilor de execuție cât și în perioada de funcționare este realizată de către Garda Națională de Mediu.

Sistemele de biogaz se vor construi la nivel de comunități cu ferme mari sau la nivel de ferme foarte mari, în care există un minim de 1.000 UVM și o cantitate de gunoi de grajd produs local de minim 15.000 tone anual, provenind de la ferme de bovine, de porcine sau ferme avicole, la care se pot adăuga cantități mici de plante energetice (siloz), pentru stabilizarea procesului de cogenerare. Instalațiile de biogaz pot utiliza, suplimentar, pe lângă gunoiul de grajd și alte tipuri de materii prime disponibile local, precum deșeuri organice de la unități de procesare sau distribuție a produselor agricole, cu condiția ca acestea să nu altereze calitatea digestatului rezultat, pentru a putea fi reîntors în circuitul agricol. Se vor prefera tehnologiile flexibile, care permit adaptarea tipului și cantității de materii prime utilizate, asigurând totodată valorificarea gunoiului de grajd și a altor deșeuri organice disponibile local.

Tehnologia are la bază fermentarea anaerobică într-un digester circular, pentru producerea de metan. Metanul produs va fi desulfurizat prin metode biologice, urmând a fi utilizat pentru cogenerare de înaltă eficiență într-un motor de cogenerare, pentru producerea de curent electric și agent termic. Acestea vor fi parțial utilizate pentru procesele biologice de fermentare, surplusul urmând a fi valorificat la nivelul fermei/comunității pentru procese tehnologice locale, prin crearea unui sistem de economie circulară eficientă. Digestatul rezultat va fi separat

de fracția lichidă, urmând a fi utilizat ca fertilizant organic de înaltă calitate, pe terenuri ale beneficiarilor sau valorificat prin vânzare.

Se vor finanța instalații de biogaz având capacități de minim 300KWh electrice și min. 300KWh termici. Proiectele propuse vor trebui să dovedească sustenabilitatea economică, socială și de mediu pe termen lung. Astfel, investiția va trebui să dovedească o eficiență economică susținută și cuantificabilă (din energia, agentul termic, fertilizanții produși și valorificați), dar și avantaje economice rezultate din descentralizarea surselor de energie, înlocuirea fertilizanților chimici, creșterea producției agricole. De asemenea, proiectele vor trebui să cuantifice beneficiile de mediu ale investiției propuse: reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (dioxid de carbon, amoniac, metan, oxizi azotoși), avantajul originii carbonului utilizat, reducerea cantității de fertilizatori chimici, prin utilizarea în compensație a compostului rezultat din instalația de biogaz, creșterea calității apei de consum din localitate, scăderea intensității și persistenței mirosului gunoierului de grajd, etc. Nu se vor accepta instalații care utilizează metanul exclusiv prin ardere la faclă.

Complementaritate:

În vederea prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a aceluiași costuri din mai multe surse de finanțare, autoritatea de implementare care va gestiona linia de finanțare respectiv Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va încheia un protocol de verificare încrucișată cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale și Direcția Generală pentru Dezvoltare Rurală) pentru PNDR 2014 – 2020 și Planul Național Strategic (PNS) 2021 – 2027.

Protocolul de verificare va intra în vigoare înainte de aprobarea de finanțări în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență pentru acest tip de investiții și va asigura cadrul pentru a se verifica dacă investițiile propuse au făcut obiectul unei finanțări europene anterioare sau dacă sunt planificate pentru finanțare din alte surse de finanțare europene.

Ajutor de stat:

În ceea ce privește investițiile în platformele pentru fermierii mici și mijlocii, cu o valoare estimată de aprox. 20.000 euro / platformă, acestea se vor finanța în condițiile unei scheme de ajutor de stat de minimis în baza Regulamentului (UE) 1407/2013.

În ceea ce privește investițiile în capacitățile de producție de biogaz și de compostare, acestea se vor finanța în condițiile unei scheme de ajutor de stat exceptată de la notificare în baza Regulamentului general de exceptare pe categorii de ajutoare (GBER), art. 41 *Ajutoarele pentru investiții destinate promovării producției de energie din surse regenerabile* (costuri eligibile - costurile suplimentare de investiții necesare promovării producției de energie din surse regenerabile, intensitatea ajutorului 30/45% din costurile eligibile + bonus pentru IMM și zona "a"/zone "c", valoare maximă ajutor exceptat de la notificare 15 milioane per întreprindere per proiect de investiții), respectiv art. 56 *Ajutoarele pentru investiții în infrastructurile locale* (valoarea ajutorului nu trebuie să depășească diferența dintre costurile de investiții și profitul din exploatare aferent investiției, valoare ajutorului 10 milioane EUR sau costurile totale care depășesc 20 de milioane EUR pentru aceeași infrastructură).

În ceea ce privește investițiile în platforme comunale noi și în echipamente pentru creșterea sustenabilității platformelor comunale noi sau existente, acestea reprezintă infrastructuri publice cu impact redus, localizat, și deschise accesului egal pentru toți utilizatorii. Prin urmare,

finanțarea acestor infrastructuri publice nu afectează concurența și nu intră sub incidența ajutorului de stat.

I.3 Dezvoltarea capacităților instituționale de monitorizare publică și control pentru gestionarea deșeurilor și prevenirea poluării (Alocare - 28 mil. euro)

Măsura de investiții vizează dotarea unor autorități publice pentru activități de monitorizare, control și raportare după cum urmează:

I3.a Echipamente de monitorizare și control pentru Garda Națională de Mediu (Alocare - 13 mil. euro)

Prin achiziția de scannere mobile, module GPS și echipamente conexe, autoritățile competente vor reuși să mărească gradul de trasabilitate a deșeurilor, o vizibilitate sporită în traseul real al transporturilor de deșeuri și, implicit, reducerea cantităților de deșeuri transportate ilicit și/sau abandonate în natură, reducând în mod direct impactul negativ al deșeurilor asupra mediului și sănătății populației.

Tipurile principale de echipamente sunt:

- Sistem de scanare mobil ce permite scanarea camioanelor și a containerelor transportate suspectate;
- Sistem de tip UAV;
- Autoutilitară intervenție dotată cu echipamente comunicații radio, pentru transport echipamente de monitorizare
- Camere video de tip dashcam
- Înregistrator audio-video de tip Body Worn Camera
- Aplicație de management și gestiune sisteme de înregistrare audio-video portabil de tip Body Worn Camera
- Sistem/modul de comunicații
- Link-ul de comunicații va fi compus din terminale radio (de tip all-outdoor) formând un wireless bridge.

În ceea ce privește vehiculele, achizițiile vor viza cea mai bună tehnologie disponibilă (best-available-technology) din punct de vedere al mediului.

În ceea ce privește vehiculele rutiere din categoria M, anvelopele sunt conforme cu normele de zgomot de rulare din cea mai populată clasă și cu Rolling Resistance Coefficient (care influențează eficiența energetică a vehiculului) în două cele mai populate clase așa cum este prevăzut în Regulamentul 740 / 2020 al Parlamentului European și al Consiliului și care se pot verifica prin EPREL (European product registry for Energy Labeling). Acolo unde este cazul, vehiculele vor respecta cele mai recente norme EURO VI (Heavy duty emission type approval) în conformitate cu Regulamentul EC 595 / 2009.

Prin această măsură se propune dotarea celor 43 de Comisariate județene ale Gărzii de Mediu pentru activitatea de monitorizare și control.

Obiectivul urmărit este creșterea numărului de controale efectuate și a eficienței / calității acestora.

Drept rezultat al investiției, 400 de misiuni de control vor fi efectuate de comisariatele Gărzii Naționale de Mediu cu ajutorul noilor echipamente digitale, până în Q4 2025.

Costul vehiculelor nu constituie o contribuție la dimensiunea digitală a planului.

I3.b Echipamente de monitorizare a calității aerului, radioactivității și zgomotului pentru Agenția Națională de Protecția Mediului (Alocare - 15 mil. euro)

Se vizează achiziționarea și operaționalizarea a 513 echipamente de monitorizare a calității aerului, radioactivității și zgomotului pentru Agenția Națională de Protecția Mediului pentru a asigura colectarea, transmiterea, stocarea și realizarea raportărilor concentrațiilor de poluanți în mediul înconjurător până în Q2 2025. Achiziționarea acestor echipamente va avea loc numai după adoptarea Programului Național de Control al Poluării Atmosferice pe baza nevoilor prevăzute în program.

Prin achiziția de analizoare pentru determinarea *Black Carbon*, de stații pentru determinarea nivelului de radioactivitate și de zgomot, va crește nivelul de cunoaștere a calității aerului, radioactivității mediului și a zgomotului ambiant. Transmiterea, stocarea și realizarea raportărilor concentrațiilor de poluanți în mediul înconjurător obținute de la echipamentele ce urmează a fi achiziționate vor fi integrate cu ajutorului unei aplicații software, care va permite pe lângă agregarea și analiza datelor la nivel național și raportarea acestora la organismele europene, respectiv CE, Agenția Europeană de Mediu și Euratom.

Complementaritate:

În ceea ce privește subinvestiția I3.b în vederea prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a acelorași costuri din mai multe surse de finanțare, autoritatea de implementare care va gestiona linia de finanțare respectiv Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va încheia un protocol de verificare încrucișată cu Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene pentru POIM 2014 – 2020 și PODO 2021 – 2027.

Protocolul de verificare va intra în vigoare înainte de aprobarea de finanțări în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență pentru acest tip de investiții și va asigura cadrul pentru a se verifica dacă investițiile propuse au făcut obiectul unei finanțări europene anterioare sau dacă sunt planificate pentru finanțare din alte surse de finanțare europene.

Ajutorul de stat:

I3 vizează finanțarea unor activități destinate întăririi capacității administrative a unor instituții publice vizând exercitarea autorității publice și nu implică activități economice. Prin urmare, măsurile propuse nu intră sub incidența ajutorului de stat.

Buget:

Componenta are o alocare totală de 1.239,01 mil. euro din care cea mai mare parte este planificată pentru investiții care vizează dezvoltarea unui management eficient al deșeurilor, prin suplimentarea capacităților de colectare separată, pregătire pentru reutilizare și valorificare a deșeurilor în vederea continuării procesului de conformare cu prevederile directivelor specifice și a tranziției la economia circulară.

Cea mai mare alocare (956 mil. euro) este prevăzută pentru investițiile de modernizare, completare și dezvoltare a SMID-urilor în corelare cu PJGD / PMGD. Estimarea necesarului investițional la nivel de județ a fost realizată pe baza planurilor județene de gestionare a deșeurilor, adoptate sau în curs de adoptare, și a studiilor de fezabilitate pentru proiecte de SMID aprobate (SMID Galați) sau aflate în pregătire (SMID Ilfov, SMID Brașov, upgrade SMID Sibiu, Bistrița Năsăud, Bacău, Sălaj, Dâmbovița).

Alocarea planificată pentru dezvoltarea infrastructurii de management a gunoiului de grajd și a altor deșeuri agricole compostabile este de 255 mil. euro. Costul acestei investiții a fost determinat prin raportare la costurile investițiilor similare finanțate în perioada 2017 - 2021 printr-un împrumut acordat de către Banca Mondială pentru proiectul MMAP *Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți*. Acest proiect a inclus 81 de comune cu investiții directe în gestionarea gunoiului de grajd provenit de la fermele foarte mici, de subzistență, doar în zonele declarate în 2008 vulnerabile la poluarea cu nitrați. Costurile au fost actualizate și ajustate pentru investițiile similare propuse prin PNRR, dar adresate fermelor mici și mijlocii.

Componenta include de asemenea și o investiție, limitată ca alocare la 1,2% din bugetul total, de echipamente de monitorizare a calității aerului, radioactivității și zgomotului pentru ANPM. Echipamentele ce urmează a fi achiziționate vor fi integrate cu ajutorului unei aplicații software, care va permite pe lângă agregarea și analiza datelor la nivel național și raportarea acestora la organismele europene, respectiv CE, Agenția Europeană de Mediu și Euroatom.

Metodologia utilizată pentru estimarea costurilor, ipotezele de analiză, referințele comparative la investiții similare sunt prezentate în fișierele de costing atașate.